Europaparlamentet
2019-2024

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet

2022/0401(APP)

23.2.2024

***

FÖRSLAG TILL REKOMMENDATION

om förslaget till rådets direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster och om strykning av artikel 13 i direktiv 2000/43/EG och artikel 12 i direktiv 2004/113/EG
(10788/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet

Föredragande: Sirpa Pietikäinen

Teckenförklaring

*	Samrådsförfarande
***	Godkännandeförfarande
***I	Ordinarie lagstiftningsförfarande (första behandlingen)
***II	Ordinarie lagstiftningsförfarande (andra behandlingen)
***III	Ordinarie lagstiftningsförfarande (tredje behandlingen)

(Det angivna förfarandet baseras på den rättsliga grund som angetts i förslaget till akt.)

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION.....5

MOTIVERING 6

BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR MOTTAGIT SYNPUNKTER FRÅN 9

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

om förslaget till rådets direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster och om strykning av artikel 13 i direktiv 2000/43/EG och artikel 12 i direktiv 2004/113/EG (10788/1/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

(Särskilt lagstiftningsförfarande – godkännande)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av förslaget till rådets direktiv (10788/1/2023),

– med beaktande av den begäran om godkännande som rådet har lagt fram i enlighet med artikel 19.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (C9-0031/2024),

– med beaktande av artikel 105.1 och 105.4 i arbetsordningen,

– med beaktande av rekommendationen från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet (A9-0000/2024).

1. Europaparlamentet godkänner förslaget till rådets direktiv.

2. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända parlamentets ståndpunkt till rådet, kommissionen och de nationella parlamenten.

MOTIVERING

De nationella likabehandlingsorganen är offentliga organisationer som främjar likabehandling i varje EU-medlemsstat genom att ge oberoende stöd till personer som utsatts för diskriminering, agera och/eller företräda dem i domstol, genomföra oberoende undersökningar och utredningar, offentliggöra oberoende rapporter, samla in uppgifter, skapa ökad medvetenhet och avge rekommendationer i frågor som rör diskriminering. De har en rättslig skyldighet att göra sådana insatser i fall av diskriminering som grundar sig på någon av de grunder som anges i artikel 19 i EUF-fördraget, inbegripet kön, ras och etnicitet, ålder, sexuell läggning, religion eller övertygelse och funktionsnedsättning. Dessutom är det något som de ska kräva att få göra vid diskriminering på flera grunder och intersektionell diskriminering. Likabehandlingen av kvinnor och män kan, om den ska spegla samhällsutvecklingen och vara förenlig med EG-domstolens rättspraxis, inte inskränkas till diskriminering som grundar sig på att en person tillhör endera könet. Därför måste både intersektionell diskriminering och diskriminering på flera grunder beaktas.

Likabehandlingsorganen är centrala aktörer i arbetet mot diskriminering i EU, och deras förmåga att bistå personer som utsatts för diskriminering och främja antidiskriminering i EU måste både stärkas och stödjas. Europeiska unionens värden, bland annat jämlikhet, kan bara förverkligas om de tillämpas på rätt sätt. Det är därför detta direktiv är viktigt: det bidrar till att genomföra fördragens mål inte bara i teorin, utan även i praktiken.

På grund av sina särskilda uppgifter är likabehandlingsorgan också engagerade i arbetsplatsrelaterade frågor. I den specifika situationen bör likabehandlingsorgan alltid respektera arbetsmarknadsparternas oberoende, befogenheter och privilegier, liksom de vedertagna befogenheterna för alla berörda statliga organ, inbegripet yrkesinspektioner, nationella domstolar och/eller stadgeenliga tribunaler, i enlighet med nationell rätt och praxis.

Likabehandlingsorgan inrättades för första gången genom direktivet om jämlikhet oavsett ras (2000/43/EG). Senare gav tre ytterligare likabehandlingsdirektiv likabehandlingsorganen samma uppdrag inom sina respektive områden: direktivet om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster (2004/113/EG), direktivet om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet (2006/54/EG) och direktivet om likabehandling av kvinnor och män som är egenföretagare (2010/41/EU).

Under 2018 utfärdade kommissionen en positiv rekommendation om bindande standarder för likabehandlingsorgan, i vilken man rekommenderade en uppsättning åtgärder som medlemsstaterna skulle vidta för att förbättra sina respektive likabehandlingsorgans oberoende och effektivitet, särskilt när det gäller förmågan att säkerställa att diskriminerad enskilda och grupper kan komma i fullt åtnjutande av sina rättigheter.

Trots dessa ansträngningar har den befintliga lagstiftningen och 2018 års rekommendation inte lett till att det säkerställts tillräckliga resurser och verktyg och inte heller medfört någon idealisk operativ miljö för likabehandlingsorganen. De flesta problem som togs upp i 2018 års rekommendation är fortfarande olösta. Dessutom skiljer sig förutsättningarna för effektivt fungerande likabehandlingsorgan avsevärt mellan olika medlemsstater. Det innebär att skyddet mot diskriminering skiftar och är asymmetriskt och inkonsekvent för invånarna

runtom i Europa. Alla omfattas inte av samma skyddsnivå. Detta måste rättas till snabbt, och det måste skapas insyn i skillnaderna i skyddsnivå mellan grupper av människor i olika medlemsstater.

För att vi ska kunna uppnå detta mål krävs det starka miniminormer för likabehandlingsorganen. Grunden för välfungerande likabehandlingsorgan i demokratiska stater är dessa organisationers oberoende. Likabehandlingsorganen och deras personal måste vara fria från all yttre inblandning, och detta måste säkerställas genom alla tänkbara skyddsåtgärder. Likabehandlingsorganen måste kunna vara verkligt oberoende i sin verksamhet. Därför måste det anslås tillräcklig finansiering som motsvarar omfattningen och karaktären på likabehandlingsorganets uppgifter, vilket alltför ofta inte är fallet. Likabehandlingsorgan bör aldrig behöva ställas inför samma beklagliga situation som till exempel Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) och ett antal andra organ, det vill säga brist på såväl personal som resurser och samtidigt ständigt ökande arbetsbörda och forskningsbehov.

Ett effektivt likabehandlingsorgan har tvistlösningsbefogenheter. För närvarande har likabehandlingsorgan i vissa EU-medlemsstater inte rätt att agera i domstol. Likabehandlingsorganen bör ha rätt att agera som part i rättsprocesser, lämna synpunkter till domstolen eller inleda eller delta i rättsprocesser som företrädare för eller till stöd för en eller flera brottsutsatta.

Alla mål går dock inte till domstol och ska inte heller behöva göra det. För att erbjuda en snabb och överkomlig tvistlösning utanför domstol bör medlemsstaterna också ge parterna tillgång till alternativ tvistlösning, till exempel genom ett förliknings- och medlingsförfarande som kan ledas av likabehandlingsorganet eller någon annan befintlig oberoende särskild enhet som inte är kopplad till den offentliga förvaltningen.

Övervakning är en avgörande del av säkerställandet av att likabehandlingsorgan verkligen åtnjuter sina rättigheter enligt denna lagstiftning. Kommissionen måste utarbeta en genomförandeakt för att upprätta en förteckning över gemensamma övervakningsindikatorer. I samband med detta bör kommissionen upprätthålla ett nära samarbete med andra relevanta institut. Kommissionen måste också regelbundet utvärdera diskrimineringssituationen i varje medlemsstat.

Precis som på alla andra politikområden är samarbete en nyckelfaktor. Medlemsstaterna måste säkerställa att likabehandlingsorganen förfogar över lämpliga mekanismer för samarbete med andra likabehandlingsorgan inom en och samma medlemsstat, liksom med relevanta offentliga och privata aktörer, inbegripet civilsamhällesorganisationer på nationell, regional och lokal nivå, och i andra medlemsstater och på unionsnivå och internationell nivå. De lokala förvaltningarna bör ges möjlighet att vända sig till likabehandlingsorgan när de ser exempel på diskriminering på nationell nivå, och likabehandlingsorganen bör också ha rätt att samarbeta med EIGE, FRA och Equinet samt arbetsmarknadsparterna och yrkesinspektionerna.

Alltför ofta råkar enskilda personer runt om i Europa ut för att deras grundläggande mänskliga rättigheter både åsidosätts och kränks. Genom detta lagstiftningsförslag och de miniminormer som fastställs i det kommer människor i alla medlemsstater att komma i åtnjutande av ett starkare skydd mot diskriminering. Samtidigt får medlemsstaterna tillämpa eller införa lagar

och andra författningar som är mer fördelaktiga än de miniminormer som fastställs i detta direktiv. Vi har inte råd att vänta – att denna lagstiftning blir framgångsrik är avgörande för bevarandet av EU:s grundläggande värden.

BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR MOTTAGIT SYNPUNKTER FRÅN

Föredraganden förklarar, i enlighet med artikel 8 i bilaga I till arbetsordningen, att hon har mottagit synpunkter från följande enheter eller personer i samband med att förslaget till betänkande utarbetades:

Enhet och/eller person
European Confederation of Independent Trade Unions
European Disability Forum
European Network of Equality Bodies
Finnish Ombudsman for Equality

Ovanstående förteckning upprättas uteslutande på föredragandens ansvar.